

طرح "برنامه عملیاتی احیاء و مدیریت بازچرخانی آب"

آذر ۱۴۰۳

مقدمه:

به استناد بند الف ماده واحده مصوبه شماره ۱۶۰/۳۰۰۷/۱۶۹۸۱ به تاریخ ۱۴۰۱/۰۸/۲۳ شورای اسلامی شهر تهران تحت عنوان (الزام شهرداری تهران به ارائه لایحه برنامه عملیاتی احیاء و مدیریت بازچرخانی آب) و نظر به آئین نامه اجرایی مواد (۲) و (۳) قانون توسعه و بهینه سازی آب شرب شهری و روستایی مصوب سال ۱۳۹۵ هیأت دولت و با هدف تأمین آب پایدار برای فضای سبز و دیگر مصارف شهرداری اعم از آب آتش نشانی و شستشوی معابر و کانال های سطح شهر تهران از طریق استفاده از پساب تصفیه شده فاضلاب و تصفیه روان آب های آلوده جاری در سطح شهر تهران این لایحه تدوین شده است.

هدف از بازچرخانی و استفاده مجدد از فاضلاب تصفیه شده برای آبیاری فضای سبز شهر تهران، شامل تأمین پایدار این نیاز، کاهش برداشت از منابع آب زیرزمینی، کمک به تعادل بخشی آبخوان و حفاظت از کیفیت آبخوان، جلوگیری از فرونشست زمین، توسعه پایدار فضای سبز شهر تهران تقویت عدالت محیط زیستی منطبق با اکوسیستم کلانشهر تهران است.

ماده اول: تعاریف

تعاریف و اصطلاحات به کار رفته در این طرح براساس تعاریف ارائه شده در ضوابط زیست محیطی استفاده از آب های برگشتی و پساب ها نشریه ۵۳۵ معاونت برنامه ریزی و راهبردی رئیس جمهور (سال ۱۳۸۹) به شرح ذیل می باشد:

الف - فاضلاب خام: هر نوع ماده زائد مایع حاصل از فعالیت های شهری و صنعتی بدون طی مراحل تصفیه

ب - فاضلاب خانگی: هر نوع ماده زائد مایع حاصل از فعالیت های عادی و شهرها و روستاها

پ - فاضلاب صنعتی: هر نوع ماده زائد مایع حاصل از فعالیت واحدهای صنعتی

ت - فاضلاب تصفیه شده و یا پساب: فاضلاب های تصفیه شده شهری و صنعتی می باشد که حداقل یک مرحله تصفیه اعم از فیزیکی، شیمیایی یا زیستی را طی کرده باشند.

ث - آب های برگشتی: شامل زه آب های حاصل از آبیاری اراضی زراعی می باشد که به صورت زهکش سطحی و یا زیرزمینی تولید می گردد.

ج - مصارف مجدد: منظور از مصارف مجدد هر نوع مصرف مرسوم است که از پساب ها و آب های برگشتی به عمل می آید.

ماده دوم:

شهرداری تهران موظف است طی سه سال پس از ابلاغ این مصوبه، با اجرای ایستگاه پمپاژ، مخازن ذخیره نگهداشت آب، تأسیسات مربوطه و شبکه انتقال از تصفیه خانه های شرکت آب و فاضلاب به سطوح فضای سبز قابل آبیاری با پساب تصفیه

شده، میزان استفاده از پساب تصفیه شده از این محل را به سالانه ۷۶ میلیون مترمکعب برساند، به شکلی که منبع تأمین آب کمر بند سبز پیرامون شهر تهران و بخش قابل توجهی از بوستان‌های جنگلی، معابر، لچکی، رفیوژهای قابل آبیاری با پساب تصفیه شده و ... از این محل باشد. بنابراین، مبتنی بر ملاحظات فنی، محیط‌زیستی، اجتماعی، اقتصادی، و اعتباری و همچنین با لحاظ زمان تحقق منابع آب، لازم است تا اجزاء طرح تأمین آب خام فضای سبز تهران از منابع آب خروجی تصفیه‌خانه‌های فاضلاب فیروزبهرام، جنوب غرب، شهرک غرب، اکباتان، محلاتی، قیطریه، صاحبقرانیه، زرگنده، لواسان، شوش و جنوب، مشتمل بر شبکه انتقال و توزیع، ایستگاه پمپاژ، برنامه ارتقاء فرایند تصفیه^۱ در صورت نیاز، ... طراحی و برای عملیات اجرایی مهیا شود و سیمای پایدار تأمین نیاز آب خام فضای سبز مناطق شهر تهران در تلفیق با سایر منابع آب ترسیم و ابلاغ گردد.

تبصره اول: در راستای ماده (۲۲) قانون هوای پاک مصوب سال ۱۳۹۶، شرکت آب و فاضلاب استان تهران با همکاری شهرداری تهران می بایست در خصوص تحویل پساب با کیفیت مطلوب منطبق با آخرین استاندارد روز متناسب با فضای سبز شهر تهران^۲ اقدام نماید و تا زمان تهیه این استاندارد، استاندارد ملی شماره ۲-۲۱۸۷۶ و نشریه شماره ۵۳۵ سازمان برنامه بودجه را مرجع کیفیت پساب قابل استفاده در فضای سبز در نظر بگیرد.

تبصره دوم: شهرداری تهران موظف است طی یک برنامه حداکثر تا پایان سال ۱۴۰۴ نقشه‌های ریسک سلامت و ریسک‌های محیط‌زیست استفاده از پساب تصفیه شده به منظور استفاده‌های مختلف آبیاری فضای سبز و جنگل‌کاری‌های حاشیه شهر و داخل شهر، مصارف آتش‌نشانی، استفاده در پارک‌ها و دریاچه‌های شهری، شستشوی معابر و کانال‌ها و دیگر مصارف مورد نیاز خود تهیه نماید، همچنین شرکت آب و فاضلاب استان تهران با همکاری شهرداری تهران می بایست الزامات کیفی هر یک از عرصه‌های آبیاری با پساب را تهیه نماید. پس از تهیه نقشه‌های ریسک و بازنگری منابع تأمین آب خام فضای سبز، در خصوص باز تصفیه و یا ارتقای سیستم تصفیه‌خانه‌های فاضلاب موجود شرکت آب و فاضلاب استان تهران، بعد از تأیید و تصویب در کارگروه فنی (ماده هشتم) تصمیم‌گیری خواهد شد.

تبصره سوم: شرکت آب و فاضلاب موظف است کیفیت پساب تحویلی را به صورت روزانه کنترل و گزارش آن را به شهرداری تهران ارسال نماید. همچنین شهرداری به منظور اطمینان از کیفیت مناسب پساب در محل تصفیه نهایی، نسبت به نصب سیستم‌های اندازه‌گیری برخط و پایش به صورت روزانه و یا دوره‌ای اقدام نماید.

ماده سوم:

^۱ در این خصوص لازم است تا تفاهم لازم با شرکت آب و فاضلاب تهران جهت ارتقاء فرایندهای تصفیه صورت پذیرفته و در صورت نیاز، نسبت به اجرای طرح‌های تصفیه ثانویه اقدام لازم صورت پذیرد.

^۲ به دلیل حجم بالای پساب برنامه‌ریزی شده جهت مصرف در فضای سبز شهر تهران، و به منظور صیانت از سلامت شهروندان، شهرداری تهران مکلف است کفایت استانداردهای موجود را از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، و همچنین سازمان حفاظت محیط زیست استعلام نماید.

شهرداری تهران موظف است طی سه سال پس از ابلاغ این مصوبه با اجرای تصفیه‌خانه‌های محلی بر روی کانال‌های هدایت آب‌های سطحی و روددره‌ها؛ میزان بهره‌برداری از این محل را به سالانه ۱۵ میلیون مترمکعب برساند.

ماده چهارم:

شهرداری تهران موظف است طی سه سال، متناسب با تحویل پساب اشاره شده در ماده یک توسط شرکت آب و فاضلاب و همچنین اجرای ماده دو نسبت به کاهش برداشت از آب چاه‌ها تا میزان ۱۵ میلیون مترمکعب در سال اقدام نماید، به نحوی که حداکثر میزان برداشت از این محل به ۱۱۸ میلیون مترمکعب در سال برسد.

جدول شماره یک - میزان برداشت آب از منابع آبی در سه سال آینده

میزان برداشت (میلیون متر مکعب در سال)	منابع آبی
۱۱۸	چاه
۱۵	قنوات
۷۶	پساب
۱۵	آب سطحی (تصفیه‌خانه‌های محلی)
۲۲۴	جمع

تبصره چهارم: شهرداری تهران موظف است طی یک برنامه ۱۰ ساله بمنظور بالا بردن راندمان آبیاری و بهره‌برداری از شبکه‌های هوشمند آبیاری تحت فشار در بوستان‌ها و فضای سبز جنگلی پس از ارزیابی اقتصادی و اولویت‌بندی، اقدام به اجرا آنها نماید. ضروری است در فرایند انتخاب روش آبیاری، طراحی و اجرای شبکه‌های آبیاری (کم‌فشار و تحت فشار)، محدودیت‌های کیفی مربوط به پساب‌ها لحاظ شود.

تبصره پنجم: شهرداری تهران موظف است پس از ابلاغ این مصوبه، طی یک برنامه سه ساله، علمک برداشت آب از چاه‌ها و تصفیه‌خانه‌های فاضلاب شهر تهران و همچنین سامانه مانیتورینگ هوشمند تحویل حجمی آب براساس نیاز آبی فضای سبز مناطق ۲۲ گانه شهر تهران را فعال نماید.

ماده پنجم:

شهرداری تهران با همکاری شرکت آب و فاضلاب استان تهران می‌بایست ظرف مدت شش ماه نسبت به شناسایی تصفیه خانه‌های مجتمع‌های مسکونی، تجاری، ادارات خدمات‌رسان و صنایع اقدام نماید و گزارش عملکرد آن را به شورای راهبری این مصوبه ارسال نماید.

تبصره ششم: شورای راهبری می‌بایست ظرف مدت سه ماه نسبت به تهیه و تصویب دستورالعمل نحوه بهره‌برداری از پساب این تصفیه خانه‌ها اقدام نماید.

ماده ششم:

شهرداری تهران موظف است نسبت به برنامه‌ریزی همه جانبه به منظور بهره‌برداری از پساب تصفیه شده به میزان سالانه ۱۴۵ میلیون مترمکعب در افق ده ساله (مطابق با مجموع حجم پساب جدول شماره دو) اقدام نماید و پس از دریافت مجموع پساب به میزان یاد شده، میزان برداشت از چاه‌ها را به نحوی کاهش دهد که بهره‌برداری از آنها حداکثر به مقدار ۸۰ میلیون مترمکعب در سال برسد، همچنین با توجه به تبصره دوم ماده دو و همچنین در صورت تغییر در ظرفیت تصفیه‌خانه‌ها، در صورت لزوم و با هماهنگی وزارت نیرو، نسبت به بازنگری جدول شماره دو اقدام خواهد شد.

تبصره هفتم: شهرداری تهران در تعامل با وزارت نیرو، مجوز جایگزینی منابع آب زیرزمینی^۳ با سایر منابع را اخذ نماید. این میزان مختص آبیاری فضای سبز در دسترس عموم بوده و قابل جایگزینی با پساب تصفیه شده نخواهد بود.

جدول شماره دو- برنامه تولید پساب تحویلی توسط شرکت آب و فاضلاب به شهرداری در افق ۱۰ ساله

ردیف	تصفیه‌خانه	پساب	ردیف	تصفیه‌خانه	پساب	ردیف	تصفیه‌خانه	پساب
۱	غرب دریاچه	۷.۵	۷	صاحبقرانیه	۰.۸	۱۳	وردآورد	۲.۷
۲	دستواره	۱۳.۹	۸	محلاتی	۲	۱۴	فیروز بهرام	۱۱.۴
۳	خرگوش دره	۱۰	۹	لویزان	۲۳	۱۵	جنوب غرب	۸.۳
۴	شهرک غرب	۲۰	۱۰	سرخره حصار	۱۵	۱۶	جنوب	۱۶.۵
۵	زرگنده	۱.۸	۱۱	شوش	۶	۱۴۵ میلیون متر مکعب جمع کل		
۶	قیطریه	۱.۱	۱۲	اکباتان	۵			

جدول شماره سه - منابع آبی در چشم انداز ده ساله

منابع آبی	میزان برداشت (میلیون متر مکعب در سال)
چاه	۸۰
قنوات	۱۰
پساب	۱۴۵
آب سطحی (تصفیه‌خانه‌های محلی)	۱۵
جمع	۲۵۰

^۳ با توجه به ملاحظات کیفی، زیست‌محیطی و اجتماعی استفاده از پساب در بوستان‌ها، و نظر به وجود ظرفیت‌های حقوقی درخواست جابجایی منابع تأمین، ضرورت دارد شهرداری تهران در تعامل با شرکت آب منطقه‌ای تهران، گزینه‌های اجرای تغذیه مصنوعی و متناظراً اخذ مجوز بهره‌برداری از چاه‌ها را نهایی و اجرا نماید.

ماده هفتم:

شهرداری تهران موظف است برای سازندگان و مالکان ساختمان‌هایی که ضوابط و الزامات بازچرخانی آب و بهره‌برداری از پساب و آب باران را رعایت می‌نمایند، مشوق‌های لازم را در نظر گرفته و ظرف مدت دو ماه جهت تصویب به شورای اسلامی شهر تهران ارسال نماید.

تبصره هشتم: شهرداری تهران موظف است مطابق پیوست ۹ مبحث ۱۶ مقررات ملی ساختمان برای کلیه ساختمان‌های گروه دال^۴ جدیدالاحداث شهرداری تهران دستورالعمل بازچرخانی فاضلاب خاکستری را ظرف مدت سه ماه ارائه و سپس اجرایی نماید.

ماده هشتم:

شهرداری تهران موظف است بمنظور اجرای این مصوبه، نسبت به تشکیل شورای راهبردی و کارگروه فنی مدیریت منابع و مصارف پساب و آب غیرشرب (ذیل کمیته مدیریتی) با حضور اعضای زیر اقدام نماید:

الف: شورای راهبری

- ۱- معاون خدمات شهری و محیط‌زیست شهرداری تهران (رئیس)
- ۲- مدیرعامل سازمان بوستان‌ها و فضای سبز شهرداری تهران (دبیر)
- ۳- رئیس کمیسیون سلامت، محیط‌زیست و خدمات شهری شورای اسلامی شهر تهران یا نماینده وی (عضو ناظر)
- ۴- مدیر کل محیط‌زیست و توسعه پایدار شهرداری تهران (عضو)
- ۵- معاون فنی و عمرانی شهرداری تهران یا نماینده وی (عضو)
- ۶- معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران یا نماینده وی (عضو)
- ۷- معاون برنامه‌ریزی، توسعه سرمایه انسانی و امور شورا شهرداری تهران (عضو)
- ۸- معاون مالی و اقتصاد شهری شهرداری تهران (عضو)
- ۹- نماینده وزارت نیرو از دفتر حوضه آبریز (عضو)
- ۱۰- مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب کشور یا نماینده وی (عضو)

^۴ مطابق تعریف مبحث دوم مقررات ملی ساختمان

۱۱- رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران یا نماینده وی (عضو)

۱۲- یک نفر نماینده از شورای اسلامی شهر تهران (عضو)

تبصره نهم: برحسب موضوع جلسه، معاونت تخصصی مرتبط به عنوان مدعو در جلسات دعوت می‌شود.

ب : کارگروه فنی

۱- نماینده معاون خدمات شهری و محیط‌زیست شهرداری تهران (رئیس)

۲- نماینده سازمان بوستان‌ها و فضای سبز شهرداری تهران (دبیر)

۳- نماینده اداره کل محیط‌زیست و توسعه پایدار شهرداری تهران (عضو)

۴- نماینده اداره کل امور خدمات شهری شهرداری تهران (عضو)

۵- نماینده سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری تهران (عضو)

۶- نماینده معاونت فنی و عمرانی شهرداری تهران (عضو)

۷- نماینده معاونت شهرسازی و معماری شهرداری تهران (عضو)

۸- نماینده اداره کل برنامه‌ریزی و توسعه شهری امور خدمات شهری شهرداری تهران (عضو)

۹- نماینده معاونت مالی و اقتصادی شهر شهرداری تهران (عضو)

۱۰- نماینده معاونت برنامه‌ریزی، توسعه سرمایه انسانی و امور شورا شهرداری تهران (عضو)

۱۱- کارشناس خبره مستقل، معرفی شده از طرف کمیسیون سلامت محیط زیست و خدمات شهری (عضو)

۱۲- کارشناس خبره مستقل، معرفی شده از طرف معاونت خدمات شهری شهرداری تهران (عضو)

اعضای دبیرخانه:

رئیس دبیرخانه: مدیرعامل سازمان بوستان‌ها و فضای سبز شهرداری تهران

محل دبیرخانه: سازمان بوستان‌ها و فضای سبز شهرداری تهران

اعضای دبیرخانه به انتخاب مدیرعامل سازمان بوستان‌ها و فضای سبز شهرداری تهران به همراه یک نماینده از اداره کل محیط‌زیست و توسعه پایدار شهرداری تهران به انتخاب مدیرکل محیط‌زیست و توسعه پایدار

شرح وظایف دبیرخانه:

- ✓ هماهنگی زمان و مکان برگزاری جلسات شورای راهبری و کارگروه فنی
- ✓ تدوین اولیه مستندات مرتبط با برنامه عملیاتی جهت طرح در کارگروه
- ✓ جمع‌بندی خروجی کارگروه جهت طرح در شورای راهبری
- ✓ تشکیل جلسات به صورت مستمر و ادواری (جلسات شورای راهبری حداقل سالی دوبار، جلسات کارگروه فنی به صورت دو ماه یکبار)
- ✓ برقراری ارتباطات برون شهرداری
- ✓ تعیین دستور جلسات و دعوت از مدعوین جهت حضور در جلسات مزبور
- ✓ تنظیم صورتجلسات و ابلاغ آن
- ✓ پیگیری و ارزیابی اجرای مصوبات و ارائه گزارش فصلی

تبصره دهم: شرح وظایف و شیوه‌نامه تشکیل شورای راهبری و کارگروه فنی طی برگزاری اولین جلسات رسمی شورای راهبری با رأی اکثریت اعضاء تدوین و اجرایی خواهد شد.

تبصره یازدهم: کارگروه فنی موظف است هر ماه جلسه را برگزار و صورتجلسه خود را برای اعضای شورای راهبری ارسال نماید.

تبصره دوازدهم: مصوبات جلسات با رأی اکثریت، تصویب و قابلیت اجرایی پیدا می‌کند.

ماده نهم :

شهرداری تهران موظف است پس از ابلاغ مصوبه، حداکثر هر ۳ سال یکبار نسبت به بازنگری و تطابق آن با قوانین، شرایط و تجارب حاصله اقدام نماید.

ماده دهم:

شهرداری تهران موظف است گزارش حسن اجرای این مصوبه را به تفکیک موارد و مصادیق مذکور در مصوبه در مقاطع یک ساله به شورای اسلامی شهر تهران ارائه نماید.

ماده یازدهم:

برنامه زمان‌بندی شروع عملیات اجرایی استفاده از پساب تصفیه شده فاضلاب از تاریخ تحویل از سوی شرکت آب و فاضلاب محاسبه خواهد شد.

جمهوری اسلامی ایران

شورای اسلامی شهر تهران

شماره:

تاریخ:

پیوست:

دفتر تصویبات

بسمه تعالی

هیأت رئیسه محترم شورای اسلامی شهر تهران

سلام علیکم

لطفاً درج در دستور

۱۴۰۴/۹/۱۱
عجری

به پیوست طرح « برنامه عملیاتی احیاء و مدیریت بازچرخانی آب » را با قید یک فوریت تقدیم می نماید. خواهشمند است ضمن اعلام وصول مقرر فرمایید بررسی آن در دستور کار صحن علنی شورا قرار گیرد.

با احترام

اعضای شورای اسلامی شهر تهران (امضاء کنندگان طرح)					
ردیف	نام و نام خانوادگی	امضاء	ردیف	نام و نام خانوادگی	امضاء
۱	مهدی سرهادی		۱۴	مهرداد عجمی	
۲	مهدی عباسی		۱۵		
۳	علیرضا صادقی		۱۶		
۴	ناصر امانی		۱۷		
۵	نزهت سیدی		۱۸		
۶	مهرداد بابایی		۱۹		
۷	سید محمد حسینی		۲۰		
۸	مهرداد بابایی		۲۱		
۹	علی زعفرانی		شماره و تاریخ ثبت دبیرخانه: ۱۴۰۴/۹/۱۱ ۱۴۰۴/۹/۱۱		
۱۰	سید محمد تقی				
۱۱	مورثی		دستور اقدام:		
۱۲	سید جعفر شیری				
۱۳					

بسم الله الرحمن الرحيم

به: جناب آقای مهدی پیرهادی عضو محترم شورا و رئیس کمیسیون سلامت، محیط زیست و خدمات شهری
موضوع: ارجاع طرح و لایحه برنامه عملیاتی احیاء و مدیریت بازچرخانی آب

سلام علیکم؛

به پیوست تصویر طرح « برنامه عملیاتی احیاء و مدیریت بازچرخانی آب » را ایفاد می‌نماید.

طرح مزبور با امضای دوازده نفر از اعضای شورای اسلامی شهر تهران (دوره ششم) با قید یكفوریت ارائه و به شماره 160/16939 مورخ 1403/09/11 در دبیرخانه شورای اسلامی شهر تهران ثبت و بررسی یكفوریت آن در دویست و هشتاد و پنجمین جلسه رسمی شورای اسلامی شهر تهران منعقد به تاریخ 1403/09/13 مطرح و پس از ارائه توضیحات از سوی طراحان و استماع نظرات موافق و مخالف، کفایت مذاکرات اعلام و در خصوص یكفوریت بررسی آن اخذ رأی انجام شد که اتفاق آرای موافق اعضای شورای اسلامی شهر تهران (شانزده عضو حاضر در جلسه در زمان رأی‌گیری) را احراز نمود. لذا ضمن ارجاع طرح مزبور با قید یكفوریت به آن کمیسیون به عنوان کمیسیون اصلی سیاست‌گذار است وفق مقررات موضوعه و بندهای چهارم و پنجم ماده چهاردهم (14) آیین‌نامه اجرایی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی شهرها مصوب 1378/1/11 هیأت وزیران و ماده یازدهم (11) و سیزدهم (13) دستورالعمل نحوه اداره جلسات، رأی‌گیری و بررسی پیشنهادهای واصل شده به شورا مصوب 1392/2/19 شورای عالی استان‌ها، گزارش نهایی آن کمیسیون مبنی بر تأیید یا رد عین طرح و یا انجام اصلاحات لازم در متن آن را خارج از نوبت رسیدگی و به دفتر هیأت‌رئیس و مصوبات شورا ارسال فرمایید تا متعاقباً در دستور کار صحن علنی شورا قرار گیرد. ضمناً با عنایت به بند الف ماده واحده مصوبه - ابلاغی به شماره 160/3007/16981 مورخ 1401/08/23 لایحه به شماره 10/100336 مورخ 1403/09/12 با عنوان « برنامه عملیاتی احیاء و مدیریت بازچرخانی آب » در جلسه مذکور واصل گردید لذا همزمان با طرح فوق‌الذکر به آن کمیسیون به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع می‌نماید تا مورد بررسی قرار گیرد . /م/102/6

مهدی چمران

رئیس شورای اسلامی شهر تهران

رونوشت: - جناب آقای دکتر علیرضا زاکانی شهردار محترم تهران جهت استحضار و دستور هماهنگی.

- روسای محترم کمیسیون‌های شهرسازی و معماری ؛ عمران و حمل و نقل ؛ فرهنگی، اجتماعی ؛ برنامه و بودجه ؛ نظارت و حقوقی جهت استحضار و ارائه گزارش به کمیسیون اصلی و دفتر هیأت‌رئیس و مصوبات.

- رئیس محترم کمیته تنقیح مصوبات جهت استحضار.

- رئیس محترم امور پژوهش‌های شورای اسلامی شهر تهران جهت استحضار و اعلام نظر کارشناسی .

- دفتر هیأت‌رئیس و مصوبات جهت پی‌گیری (6/102)